

DOM

afsagt den 2. juni 2015 af Vestre Landsrets 14. afdeling (dommerne John Lundum, Ida Skouvig og Lisbeth Parbo) i ankesag

V.l. B-

3F Fagligt Fælles Forbund som mandatar for
(advokat Christian Riewe, København)

mod

I

(advokat Jens Andersen-Møller, Aarhus)

Retten i Aarhus har den 23. september 2014 afsagt dom i I. instans (rettens nr. BS

Påstande

For landsretten har appellanten, 3F Fagligt Fælles Forbund som mandatar for J
gentaget sin påstand for byretten, dog således at hele kravet påstås forrentet fra den
12. juli 2012.

Indstævnte, I , har principalt påstået dommen stadfæstet, subsidiært
gentaget sin påstand for byretten om, at erstatningen fastsættes til et mindre beløb.

Forklaringer

J , N og C har afgivet supplerende forklaring for lands-
retten.

J har supplerende forklaret, at det gik hurtigt op og ned ad stigen på samme
måde, som hvis han gik på en trappe. Der findes små sakselifte, der kunne have været

brugt til løsning af den konkrete opgave. Der er to ens glaspartier på det pågældende sted, og de pudsede vinduerne 3 gange årligt. Det kostede nok 3-4.000 kr. for kommunen, som ejede bygningen, at få pudset ruderne. Hvis der skulle have været anvendt en lift, ville prisen nok være den dobbelte. Der er kun en læge, der har nævnt en mulig gigtsygdom. Han har ikke siden december 2010 været i behandling for gigt, og han stoppede med medicinen, da den ikke virkede. Han brækkede hånden ved et færdselsuheld for ca. 30 år siden. Han havde ikke forud for faldulykken problemer med smerter i ryggen. Han har taget billederne i ekstrakten. Den dag, ulykken skete, skulle de pudse både forsiden og bagsiden. De startede på forsiden. Ulykken fandt sted, da de pudsede bagsiden. På bagsiden er der ikke noget indgangsparti. Gangbroen ligger 3-4 meter fra vinduerne, ca. midt i bygningen. Den pågældende dag pudsede de de øverste vinduer fra gangbroen. Vandet lagde sig i karmene, og derfor var de nødt til at tørre karmene af fra stigen. De anvendte en firedelsstige. Der er 8-9 trin pr. del. De har ikke efterspurgt en lift. Han har arbejdet sammen med N fra 2004 til 2007. Så vidt han husker, har han ikke selv været sygemeldt på grund af dårlig ryg.

N har supplerende forklaret, at han arbejdede sammen med J i en periode på 2-3 år fra 2001 til 2004, indtil han selv blev leder i 2004. Han har pudset glaspartiet på uheldsstedet sammen med J . Der var ikke noget at udsætte på J måde at gøre det på. J har ikke efterspurgt andre hjælpemidler i den forbindelse. Han husker ikke, hvor meget kunden skulle betale for at få pudset vinduerne. Når opgaven tages ind, foretages der en vurdering af risici, og der laves en beskrivelse af de forholdsregler, der skal tages. Der står i beskrivelsen af opgaveløsningen det pågældende sted, at der skal anvendes fodmand. Fra starten har de nok pudset det hele med stige, men på et tidspunkt fandt de ud af, at de kunne pudse de øverste vinduer med stang fra gangbroen. Man kan muligvis få en lift ind, men det er ikke noget, de har overvejet. Efter et uheld i Herning i 2007, hvor en vinduespudser faldt ned, talte han med en mand fra Arbejdstilsynet, der foreslog dem at bruge skridmåtte som alternativ til en fodmand. Det er billigere at bruge en skridmåtte end en fodmand. De fik herefter skridmåtter til alle biler i 2008 eller 2009. Hvis man bruger stang, kan man også tørre vindueskarmene af med stang. Da han var derude med J , tog de de to øverste rækker vinduer og karmen med stang. De nederste vinduer op i en højde af 3- 4 meter tog de med stige. De har en huskeregel om, at man skal have fodmand på, når man når det 17. trin. De drøftede brugen af fodmand i sikkerhedsudvalget, og O tog spørgsmålet op med Arbejdstilsynet, som vejledte om, hvordan reglerne var. De har en årlig sikkerhedsdag, hvor stigerne gennemgås. De holder desuden jævnlige møder i sikkerhedsudvalget. De har løben-

de dialog med vinduespudserne om sikkerhedsmæssige forhold. Vinduespudserne får en fast pris pr. opgave. Der har ikke været anmeldt arbejdsskader vedrørende J før den pågældende dag. Mens han kørte sammen med J , var denne sygemeldt bl.a. på grund af rygsmerter. Ved en lejlighed havde J så ondt i ryggen, at han nærmest måtte kravle rundt. Der blev brugt en glasfiberstige, da uheldet fandt sted. Den er meget stiv. Han har ikke været med til at planlægge opgaven, da den blev taget ind, så han ved ikke, hvilke overvejelser man gjorde sig dengang om arbejdets udførelse. Lifte kan koste fra 100 kr. til 10.000 kr. i leje om dagen. Man kan nok bruge en lift, men det vil være besværligt det pågældende sted på grund af lamper og planter. Man er i L opmærksom på, hvilken betydning akkordarbejde har for sikkerheden. Det afhænger af situationen, hvornår fodmanden går fra stigen. Fodmanden kan mærke, hvornår stigen står tilstrækkeligt sikkert til, at han kan forlade den. Han har ikke undersøgt, hvornår det blev besluttet at indføre skridmåtter. Nogle er glade for dem og bruger dem i stedet for fodmanden, der derved frigøres til andre opgaver. Man bruger ikke både fodmand og skridmåtte.

C har supplerende forklaret, at det var ved glaspartiet på bagsiden, at J faldt. De pudsede de øverste vinduer fra gangbroen med en stang. De brugte en fiberstige med top og to led. Det kan godt passe, at den havde 17 trin. Han satte tåspidser og hænder på stigen for at holde den. Når pudseren var på vej ned, gik fodmanden til side, for at pudseren kunne komme ned. Da J faldt, landede han tungt på fødderne. J havde tørret kanten af. Han vil tro, at J faldt, da han var på vej ned efter at have ordnet det tredje øverste fag. De to øverste fag kunne de normalt tage med stangen og et viskestykke. Det var fysisk hårdt at pudse fra gangbroen. Han mener ikke, at de brugte stige til den øverste vinduesrække på det pågældende sted. Som fodmand flytter man sig dels for at undgå at blive ramt af pudseren, der er på vej ned, dels fordi det er forsvarligt, at stigen ikke længere bliver holdt, når pudseren er tilstrækkeligt langt nede.

Procedure

Parterne har i det væsentlige gentaget deres anbringender for byretten og har procederet i overensstemmelse hermed.

Landsrettens begrundelse og resultat

Af de grunde, som byretten har anført, og da den anvendte arbejdsgang ikke kan anses for

uforsvarlig, heller ikke selv om fodmanden slap stigen, mens J var i 3-4 meters højde på vej ned ad stigen, tiltræder landsretten, at I ikke er ansvarlig for ulykken. Landsretten stadfæster derfor byrettens dom, dog således at sagsomkostningerne for byretten er uden moms.

Efter sagens udfald sammenholdt med parternes påstande skal 3 F Fagligt Fælles Forbund som mandatar for J betale sagsomkostninger for landsretten til I med i alt 62.500 kr. Beløbet omfatter 60.000 kr. til udgifter til advokatbistand og 2.500 kr. til vidnegodtgørelse.

Beløbet til dækning af udgifter til advokatbistand er uden moms, da I er momsregistreret. Landsretten har ved fastsættelsen af beløbet lagt vægt på sagens økonomiske værdi og dens omfang.

Th i k e n d e s f o r r e t:

Byrettens dom stadfæstes.

3F Fagligt Fælles Forbund som mandatar for J skal betale sagens omkostninger for landsretten til I med 62.500 kr.

Sagsomkostningerne, der forrentes efter rentelovens § 8a, skal betales inden 14 dage.

John Lundum

Ida Skouvig

Lisbeth Parbo

Udskriften udstedes uden betaling.

Udskriftens rigtighed bekræftes.

Vestre Landsret,

Viborg den 2. juni 2015.

Majbrit Hougesen

Retssekretær

DOM

Afsagt den 23. september 2014

i sag nr. BS

J

mod

I

Sagens baggrund og parternes påstande

Under denne sag, der er anlagt ved Retten i Aarhus den 3. maj 2012, har sagsøgeren **3F Fagligt Fælles Forbund som mandatar for J** påstået sagsøgte, I, dømt til at betale sagsøgeren 1.263.210,57 kr. med procesrente af 544.067,28 kr. fra den 16. januar 2012, og af 719.143,29 kr. fra den 12. juli 2012.

I har påstået frifindelse, subsidiært, at den påståede erstatning fastsættes til et mindre beløb og alene tillægges rente fra sagens anlæg.

Oplysningerne i sagen

Under udførelse af en arbejdsopgave med vinduespudsning, og hvor J var på vej ned ad stigen, skred stigen, og han sprang og landede på et flisegulv. Forinden havde han kollega stået som fodmand ved stigens fod, men havde umiddelbart før forladt stigen.

Denne sag omhandler spørgsmålet, om I som arbejdsgiver er ansvarlig for ulykken, om der er årsagssammenhæng mellem ulykken og de gener, sagsøgeren har pådraget sig, samt om der foreligger egen skyld. Endelig vedrører sagen tvist om renteberegning.

Den 22. maj 2009 var J som ansat hos I i færd med at pudse et vinduesparti, og da han var på vej ned fra stigen, sprang han fra stigen og landede på gulvet. Det fremgår af anmeldelse af arbejdsulykke, der er udfyldt af arbejdsgiveren, at ulykkestidspunktet var 22. maj 2009, kl. 07.30, og under beskrivelse af forløbet er anført:

"Sygefravær: skønnes til min. 3 mdr. Skadelidte skal ned fra stigen, da

fodmanden flytter sig fra stigen. Stigen begynder at skride ud, og skadelidte slipper stigen og hopper 3-4 meter ned på terræn. Skadelidte lander på fødderne, falder forover og tager fra med hænderne. Stigen bliver stående. Skadelidte slår ryg og nakke og bliver kørt til Århus Universitetshospital...Stigen er en Avantii glasfiberstige."

Som eventuelt vidne til ulykken er anført "C".

Af fotos fra stedet fremgår det, at arbejdet blev udført indenfor og bestod i pudning af glaspartier med højder på 7-8 meter, og hvor underlaget er fliser.

Den 9. september 2009 traf Arbejdsskadestyrelsen afgørelse om, at ulykken anerkendes som en arbejdsskade uden ret til godtgørelse for varigt mén og uden ret til erstatning for tab af erhvervsevne. Den 8. oktober 2010 og den 1. marts 2011 ændrede Arbejdsskadestyrelsen sin afgørelse, og traf afgørelse om, at sagsøgeren skulle tilkendes godtgørelse for varigt mén på 20 procent, samt om at sagsøgerens tab af erhvervsevne fastsattes til 35 procent.

I forbindelse med udtagelse af stævning indhentede sagsøgeren en lægeerklæring fra sagsøgerens praktiserende læge, og af erklæringen, der er dateret den 14. september 2009, og som vedrører undersøgelse den 2. juni 2009, fremgår det, at der ikke var forudbestående klager, der har haft indflydelse på den konkrete lidelse og dens forløb. Af journalnotater af 9. august 2007 og 16. maj 2008 fra samme læge fremgår, at sagsøgeren i to tilfælde er faldet fra stige.

Med virkning fra den 1. april 2012 blev sagsøgeren tilkendt førtidspension. I begrundelsen hedder det:

"Arbejdsevnen vurderes at være varigt nedsat. Der er ikke behandlingsmuligheder eller arbejdsrettede tiltag, herunder fleksjob som kan føre til selvforsørgelse. Det er v. sociallæge vurderet at være lægeligt kontraindiceret med arbejdsprøvning.

Det er oplyst, at J har gået 10 år i skole. Har arbejdet 12 år som markisemontør, 5 år som skraldemand og 12-13 år som vinduespudser v. ISS frem til sygemelding 2009. D. 22.5.2009 faldt J under sit arbejde som vinduespudser ned på betongulv fra en stige.

Egen læge oplyser i seneste ghu, d. 25.8.2011 og flg. diagnoser: Følger efter fald 3 1/2 meter fra stige; Mb. Bechterew; godartet knude ved korsbenet på hø. side og slidtageforandringer i halshvirvelssøjlen.

Der har efterflg. været forløb dels v. Socialmedicinsk samtaleforløb i perioden 20.8.2010 - 27.6.2011 og dels kontakt til Reva-Si. I referat fra sidstnævnte d.9.1.2012 vurderes, at den behandlingsmæssige indsats ift. J's ryg og kroniske smerter har været relevant. Der kan ikke peges på yderligere behandlingsmuligheder, og funktionsevnen vurderes at være stationær. Det anbefales, at J får psykologsamtaler med

henblik på behandling af hans depression, krise-og sorgrelation og støtte udviklingen af sin smertehåndtering med henblik på bedre livskvalitet."

Med virkning fra den 8. marts 2012 blev sagsøgeren tilkendt erstatning på grundlag af tab af erhvervsevne på 75 procent.

Den 17. maj 2013 har Retslægerådet afgivet udtalelse om sagsøgerens fysiske tilstand før og efter ulykken, herunder om nogle af sagsøgerens gener hidrører fra ulykken.

Rente

Sagsøgeren har påstået sig tillagt rente af 544.067,28 kr. fra den 16. januar 2012, hvilket sagsøgte har bestridt. Sagsøgeren har til støtte herfor henvist til brev af 16. december 2011 til Chartis Europe S.A., hvor sagsøgeren har fremsat krav om betaling af erstatning og anført, at skrivelsen er et påkrav om betaling og et påkrav om rente.

Sagsøgte har ikke bestridt den i øvrigt fremsatte rentepåstand.

Forklaringer

J har blandt andet forklaret, at han på tidspunktet for ulykken havde været ansat som vinduespudser hos I 13-14 år, og han var således en erfaren vinduespudser. Den konkrete opgave, der foregik indenfor, nødvendiggjorde, at han anvendte stigen og måtte arbejde i 7-8 meters højde, idet arbejdet ikke kunne udføres fra gulvet, da der skulle tørres vand væk fra karmene. Han skulle under arbejdet tage en vinduesrække ad gangen, hvorfor han måtte op og ned af stigen adskillige gange. Gulvet, hvor stigen stod, var flisebelagt og meget glat, hvilket han vidste fra tidligere jobs. Han har udført opgaven mange gange og har nok arbejdet på denne opgave i cirka 14 år. Han havde netop tørret karmen og var på vej ned og var nok 4 meter over gulvet, da han mærkede, at stigen forsvandt under ham. Stigens spids begyndte at glide, og han valgte at springe ned for ikke at få stigen over sig i et fald. C ; som han arbejdede sammen med på opgaven, stod og holdt stigen, men det er almindeligt, at når pudseren er halvvejs nede, forlader gulvmanden stigen for at gøre klar til næste opgave. Årsagen til, at stigen skred, var, at C flyttede sig. De arbejder på akkord, og de har meget travlt, og tempoet er derfor højt, også når man går op og ned af stigen, og han selv løb nok op og ned af stigerne. Han vidste godt, at gulvet var glat. Stigen har gummidutter. Han havde på dette tidspunkt arbejdet med C

i et par år. Ulykken kunne måske også have været undgået, hvis de havde anvendt skridmåtter. Han havde allerede et år forinden bedt om at få en måtte, men de er dyre. Han er aldrig blevet instrueret i at anvende måtter, men han havde hørt om dem fra andre kolleger. Han har hørt, at der nu er måtter i alle arbejdsbilerne. Det er korrekt, at han lider af en gigtsygdom,

hvilket hans læge har nævnt. Han har altid været stærk fysisk og aldrig haft rygproblemer. Han har altid haft fysisk arbejde. Han har spillet ishockey i 35 år, og han har fået skader, men har aldrig været generet af dette. Han har været involveret i en færdselsulykke, hvor han brækkede hånden.

N har blandt andet forklaret, at han på tidspunktet for ulykken var kundechef for området. Han var chef for 15-16 pudser, hvor Je, der var pudser, tillige havde en ledelsesmæssig rolle. Han arbejder nu som afdelingschef og har været i 18 år. Han startede som vinduespudser og arbejdede sådan i 7-8 år, og han har arbejdet sammen med J også på den konkrete opgave. I I består sikkerhedsorganisationen af en chef, som er ham, samt underordnede sikkerhedsledere samt repræsentanter i grupper. Sikkerhedsorganisationen mødes 4 gange årligt, hvor meldinger fra de ansatte drøftes, og oplysninger og vejledninger formidles. I overholder de stigeeftersyn, der kræves efter lovgivningen. Det er lovpligtigt, at der hvert år foretages stigeeftersyn. De ansatte er tillige instrueret i at give besked, hvis de opdager, at der er noget galt med stigerne. Vinduespudserne instrueres, og instruktionen består i sidemandsoplæring, ligesom der fra ledelsen orienteres om regler. Skemaet "Arbejdsmiljø i Vinduespole-ring" (bilag A) viser de ansattes underskrift på, at de har modtaget undervisning i fx. stigereglement i plenum. "Vinduet", der er anført, er deres "bibel", som indeholder oplysninger om, hvordan man arbejder på stige, og der er også anført forskrifter om arbejde i højder. Når I tager en ny opgave, foretages der en sikkerhedsvurdering, og i den konkrete opgave er det blevet besluttet ved opgavens start, at der skulle anvendes en fodmand på grund af det glatte gulv og måske højden. Han selv kommer på pladserne og fører stikprøvekontroller. Han husker ikke, om han har været på den pågældende arbejdsplads, mens J og C har været der. Denne opgave skal foretages 4 gange årligt. Han var ikke klar over, at de var helt oppe, da han troede, at de højst var 5 meter oppe og i stedet anvendte stænger til pudsearbejdet. Den konkrete opgave er ikke kompliceret, og han modtog ikke besked fra C og J i anledning af opgaven. En fodmand skal sikre, at stigen bliver stående, men der foreligger ikke faste regler for, hvornår han må flytte sig. Fodmandens oplæring sker ved sidemandsinstruktion. I 2007 havde de en arbejdsulykke, og efter drøftelser med Arbejdstilsynet besluttede de at forsøge at anvende skridsikre måtter, og de endte med at vælge en bestemt type. Herefter blev alle biler installeret med en måtte, men ikke alle anvendte dem. Han ved ikke, om J og C anvendte måtten. Han hørte om J fald samme dag, og han sørgede for, at Je kørte op til J på sygehuset. Han talte selv med C, der fortalte ham, at ulykken skete, da J stod på 12 trin på stigen og derved nok var 3.60 meter oppe i højde. C fortalte, at J var på vej ned, og at han gik fra stigen, der skred, og at J sprang for at undgå at blive ramt af stigen, der imidlertid ikke faldt. Stigen, de anvendte, var en glasfiberstige. Han har tidligere talt med J, der har fortalt ham, at han før ulykken havde problemer med smerter i ryggen. Han ved også, at J har været involveret i et færdselsuheld.

C har blandt andet forklaret, at han har været ansat som vinduespudser i I i 13 år. Han var fodmand, da ulykken skete. Han havde arbejdet sammen med J i nogle år, og J var en af de hurtige pudserne. De arbejdede på akkord, og J var en af dem, der trampede hurtigt op og ned ad stigerne. J var på vej ned ad stigen, og han selv gik væk fra stigen for at sætte en spand til næste opgave. Stigen gled, og J sprang ned og landede på gulvet. Han husker ikke, hvor langt nede, J var, da han selv forlod stigen. Det er normalt, at fodmanden forlader stigen, når pudscreen er ved at være nede. Stigen stod på et marmorgulv, der var glat, og der kan muligvis have ligget sæbevand, der gjorde det mere glat. Han havde været der 10-20 gange før ulykken, og han handlede på samme måde som altid. Han husker ikke, om de havde fået måtter i 2009, men de har det i dag. Han husker heller ikke, hvornår de blev orienteret om måtterne. Forinden ulykken havde J nogle gange ondt i ryggen, men det forhindrede ham ikke i at passe sit job.

Je har blandt andet forklaret, at han er servicemanager i I. Han er ansvarlig for den daglige drift vedrørende vinduespolering. Han er ikke på pladserne, men styrer driften og fører tilsyn. Han er tillige arbejdsleder i arbejdsmiljøgruppen, der afholder møde 4 gange årligt. Bladet "Vinduet" blev opstartet i 90'erne og er en slags personalehåndbog, der indeholder anvisninger om brug af stige. Pudserne, der arbejder i teams, styrer selv planlægning og udførelse af opgaverne. Han har ikke været på den konkrete plads, da opgave var taget ind, før han i april 2008 tiltrådte. Stigerne kontrolleres 1 gang årligt. Han besøgte J på sygehuset, men husker ikke i dag, om de drøftede situationen i detaljer. Men der var ikke kritik af C. Han husker ikke, om det var før ulykken, at de anskaffede måtter, og han husker ikke, om han har drøftet måtter med J.

Parternes synspunkter

Parterne har i det væsentlige gentaget de anbringender, der er fremsat i påstandsdokumenterne, og hvori det hedder:

Sagsøgeren

Det gøres gældende, at sagsøgte er erstatningsansvarlig overfor sagsøger i anledning af skaden.

Til støtte herfor gøres det gældende, at det pågældende arbejde ikke var planlagt, tilrettelagt eller udført sikkerhedsmæssigt fuldt forsvarligt, jf. normen i arbejdsmiljølovens § 38.

Det gøres derudover gældende, at de anvendte tekniske hjælpemidler ikke var indrettet eller blev anvendt sikkerhedsmæssigt fuldt forsvarligt, jf. normen i arbejdsmiljølovens § 45.

Endelig gøres det gældende, at der ikke blev ført et effektivt tilsyn med arbejdets udførelse, ligesom der ikke blev givet instruktion om de faremomenter, der var forbundet med arbejdets udførelse jf. normerne i arbejdsmiljølovens §§ 16 og 17, stk. 2.

Herudover gøres det gældende, at sagsøgte som arbejdsgiver for C har pådraget sig erstatningsansvar, jf. DL 3-19-2.

Endelig gøres det gældende, at der er årsagssammenhæng mellem ulykken den 22. maj 2009 og sagsøgers gener, og at Arbejdsskadestyrelsens afgørelser, Retslægerådets udtalelse og de lægelige bilag dokumenterer dette.

Sagsøgte

A. Ansvarsgrundlag

Det bestrides, at sagsøgte, eller nogen for hvis handlinger sagsøgte hæfter, har udvist fejl eller forsømmelser med relation til skader opstået i forbindelse med J hop fra stige den 22. maj 2009.

Både sagsøger og hans kollega C var særdeles rutine-rede vinduespuksere med ca. 15 års anciennitet.

De havde fået sædvanlig sidemandsoplæring suppleret med interne sikkerhedsdrøftelser og havde i marts 2007 skriftligt tiltrådt at have modtaget undervisning i og var bekendt med blandt andet stigereglementet, jf. "Arbejdsmiljø ved vinduespolering" af 23. marts 2007 (bilag A).

De ansatte var instrueret om anvendelse af fodmand, hvor personens fodfæste på stigen befandt sig i en højde over gulvniveau på mere end 5 meter, jf. notat herom fra SI møde 20. maj 2008 (bilag B).

J pudsede den pågældende dag et vinduesparti fra en gul glasfiberstige med samlet 18 trin.

Da 16. trin er omkring 5 meter over gulvniveau med sædvanlig hældning, har arbejdet, der ikke må udføres fra de øverste trin, været foretaget i en højde på under 5 meter, og der er i sådanne situationer efter gældende regler ikke krav om medvirken af fodmand. Det bemærkes, at de øverste vinduer poleres med stænger fra en gangbro.

Der var imidlertid, som en særlig sikkerhedsforanstaltning, valgt at anvende fodmand ved udførelse af den pågældende opgave, som var J bekendt, idet han siden sin ansættelse hos I som vinduespuksere i april 1996 havde udført vinduespuksning på adressen, og han

og hans kollega har således haft stor rutine i at tilrettelægge arbejdsopgaven, også det pågældende sted.

Det bestrides, at der har været grundlag for at fastslå, at det har været ufor-
svarligt ikke at anvende skridmåtter, idet bemærkes, at sådanne i særlige situ-
ationer kan anvendes som alternativ til fodmand.

Det bestrides, at C skulle have udvist fejl eller forsøm-
melser i forbindelse med hans deltagelse i arbejdsopgaven, og at han på ufor-
svarlig vis skulle have flyttet sig, hvortil bemærkes, at det er sædvanligt og
nødvendigt, at fodmanden træder til side, når den, der er på vej ned ad stigen,
nærmer sig hans hovedhøjde for at give plads til den afsluttende del af ned-
stigningen.

Det var således forventeligt for J at fodmanden, da J
var i en højde af ca. 2-3 meter, trådte til side. Stigen gav ved den
videre nedstigning et ryk i forbindelse med, at J slipper stigen
og hopper ned. I den forbindelse ryger stigen en smule bagud, men vælter ik-
ke.

Det bestrides således, at stigen skulle være skredet, mens J
var 3-4 meter oppe, og uheldet må betegnes som hændeligt.

Det bestrides, at der har været indikation for anvendelse af gulvmåtter, idet
der blev anvendt fodmand som en ekstra sikkerhedsforanstaltning.

Det bemærkes supplerende, at selvom de rutinerede vinduespudsere som ud-
gangspunkt selv står for planlægning og tilrettelæggelse af deres arbejde, her-
under at det bliver udført sikkerhedsmæssigt forsvarligt, fører I
stikprøvevis kontrol af arbejdsudførelsen i forbindelse med ar-
bejdspladsbesøg.

Det bemærkes videre, at stigen var i forskriftsmæssig stand og har været un-
dergivet løbende rutinemæssig kontrol, ligesom vinduespudserne er instrueret
om at kontrollere stigerne, herunder disses skridsikre ender, før de tages i
brug.

B. Egen skyld

Det gøres gældende, at uheldet alene må henføres til sagsøgers egen skyld, jf.
det under A anførte.

C. Årsagssammenhæng

Det bestrides, at det med fornøden styrke er godtgjort, at der er årsagssam-
menhæng mellem J vedvarende sygdom og senere til-
kendelse af pension og hændelsen den 22. maj 2009.

Det må i overensstemmelse med Retslægerådets besvarelse lægges til grund, at uheldet ikke har efterladt traumefølger (spørgsmål B). Uheldet har således, jf. svaret på spørgsmål 1, alene medført gener i den initiale fase, og det er på den baggrund uvist, hvor langt årsagsforbindelsen rækker, og der kan, som det fremgår af svarene på spørgsmål B og C, være en sammenhæng, men Retslægerådet har ikke fastslået, at der er holdepunkter for at fastslå en sådan sammenhæng, hvorfor der ikke foreligger den for et bevis for årsagssammenhæng nødvendige sikkerhed.

Det fremgår af pensionsmeddelelsen af 21. marts 2012, at mulige følger efter "fald" "fra stige" alene er en del af pensionsgrundlaget.

Sagsøgers ryglidelse må efter det foreliggende lægelige materiale i det hele henføres til en gigtsygdom med inflammation, der fører til forkalkning af ledene medførende tilbagevendende smerter og stivhed i lænd, ryg og nakke (Morbus Bechterew). Hertil kommer slidforandringer i halshvirvelsøjlen og muligt påvirkninger fra en godartet knude på højre side af korsbenet.

Det bemærkes, at disse forhold har været forudbestående, og at Jørgen Andersen, også forud for hændelsen den 22. maj 2009, havde gener fra rygsøjlen, der vil kunne forklares som led i udviklingen af ovennævnte gigtsygdom.

D. Størrelsen af det rejste krav

Sagsøgte har ikke indsigelser mod sagsøgers opgørelse af det rejste erstatningskrav.

Det bestrides, at erstatningsansvarslovens § 16 hjemler renter forud for sagens anlæg, også da det på tidspunktet for kravets fremsættelse ikke var muligt at afklare årsagsspørgsmålet samt den periodediske udstrækning af et krav om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste.

Rettens begrundelse og afgørelse

Efter bevisførelsen lægger retten til grund, at sagsøgeren var en særdeles rutineret vinduespudser, der havde udført den pågældende opgave i omkring 14 år, og at han og C havde arbejdet sammen i nogle år, også på den pågældende opgave. Retten lægger endvidere til grund, at de havde fået den oplæring, der krævedes til opgaven, ligesom der var iagttaget særlige sikkerhedsforanstaltninger ved opgaven, idet den ene af pudserne skulle stå som fodmand ved stigen, når den anden person var oppe i 5 meters højde på stigen. Efter de afgivne forklaringer fremgår det, at det var almindeligt og ikke i strid med forskrifterne, at fodmanden kunne flytte sig, når personen på stigen var ved at være nede. Det fremgår af forklaringerne, at C som sædvanligt forlod stigen, da sagsøgeren var i en højde på maksimalt 4 meter og var på vej ned.

Herefter, og da ulykken må betragtes som et hændeligt uheld, der ikke kan bebrejdes C

Ved fastsættelse af sagsomkostninger har retten lagt vægt på sagens omfang, og at sagsøgte ikke er momsregistreret.

Thi kendes for ret:

I. frifindes.

3F Fagligt Fælles Forbund skal som mandatar for J i sagsomkostninger til I sagsomkostninger betale 75.000 kr. inden 14 dage.

Mette Helby Jensen

Udskriftens rigtighed bekræftes.
Retten i Aarhus , den 23. september 2014.

Louise Lindgård, Retsassistent

